

Aktualności MSSF

W tym wydaniu:

2 Wyniki finansowe

Zmiana na horyzoncie

4 MSSF 3 – istotność a złożoność

Olivier Schérer analizuje przegląd po implementacji

7 Instrumenty z klauzulą niewykonalności

Dług kontra kapitał

8 Projekty ubezpieczeniowe

Konwergencja poza zasięgiem wzroku

9 Wiadomości z Cannon Street

Data wejścia w życie MSSF 9

Nowy standard dotyczący przychodów opóźniony

MSSF - plan działania

KI zatrzymuje dyskusję na temat „wyższych” planów

10 Pytania i odpowiedzi

„U” jak udziały niekontrolujące

14 Z przymrużeniem oka

Aby uzyskać więcej informacji lub zgłosić chęć subskrypcji, prosimy kontaktować się z nami na adres corporatereporting@uk.pwc.com lub zarejestrować się online.

Prezentacja wyników finansowych – zmiana na horyzoncie?

Regulatorzy i organy stanowiące standardy zastanawiają się intensywnie nad alternatywnymi miernikami wyników, a dalsze wytyczne w standardach lub przepisach mogą okazać się niewygodne dla sporządzających sprawozdania finansowe. Peter Hogarth, partner w dziale doradczych usług księgowych PwC, przygląda się najnowszym zmianom.

Prezentacja wyników finansowych może być polem bitwy, na którym sporządzający sprawozdania finansowe przypuszczają szturm, aby stawić czoła regulatorom i organom ustalającym standardy. Sporządzający, co zrozumiałe, chcą opowiedzieć własną historię i naturalnie wypuklić to, co pozytywne, oraz szybko przemknąć nad ewentualnymi niepowodzeniami.

Regulatorzy obawiają się, że czytelnik może zostać wprowadzony w błąd. Niektórzy regulatorzy reagują przyjęciem twardej postawy i narzuceniem standardowego formatu rachunku zysków i strat bez dodatkowych sum częściowych czy analiz – czegoś w rodzaju uniwersalnej karty wyników.

Gdzie indziej kwitnie natomiast kreatywność. Spółki stosują kolumny, ramki, sumy częściowe i inną czcionkę, aby zwrócić uwagę na zyski „ukryte” lub „trwałe”. Takie podejście, polegające na wykorzystywaniu mierników niebędących częścią powszechnie przyjętych zasad rachunkowości, ma swoje plusy, ale ma też swoich krytyków poza środowiskami regulatorów.

Jakie stanowisko zajmują poszczególne strony?

Organy ustanawiające standardy

Hans Hoogervorst, Prezes RMSR (ang. IASB), powiedział w swoim ostatnim wystąpieniu, że „żadna pojedyncza linia sprawozdania finansowego nie uchwyci wszystkiego na temat wyników spółki, czego potrzebował będzie użytkownik”¹. Debata dotyczyła rozważań na temat pozostałych całkowitych dochodów versus zysk netto. RMSR pracuje nad szerszym projektem dotyczącym ujawnień. Wierzchołek góry lodowej pojawi się wkrótce w postaci pierwszego etapu projektu standardu do dyskusji (ang. exposure draft): zmian wąskiego zakresu dotyczących istotności, rozłączania pozycji w liniach sprawozdania finansowego oraz kolejności not w informacji dodatkowej. Ukaze się jeszcze o wiele więcej materiałów od RMSR na ten temat.

W międzyczasie ESMA (*European Securities and Markets Authority* – Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych) zwróciła się do Komitetu ds. Interpretacji MSSF (KI) z pytaniem dotyczącym mierników wyników niebędących częścią powszechnie przyjętych zasad rachunkowości. KI nie ruszył do boju, odrzucając wniosek o umieszczenie pytania w swoim planie i przerzucając cały temat na RMSR. KI zwrócił uwagę, że MSR 1 nie tylko zezwala na elastyczność prezentacji, ale nawet wymaga od jednostek przedstawiania dodatkowych pozycji sprawozdania finansowego, nagłówków i sum częściowych, jeżeli ma to

---

¹ 5 lutego 2014 r. Hans Hoogervorst, Prezes RMSR, „Definicja zysku lub straty oraz innych całkowitych dochodów... czy to możliwe” wystąpienie przed Radą ds. Standardów Rachunkowości Japonii.

pomóc we właściwym zrozumieniu wyników finansowych.

Regulatorzy

ESMA zdecydowała się na podejście wielostronne; publikując robocze wersje wytycznych dla spółek giełdowych oparte na wcześniejszych zaleceniach opracowanych przez poprzednika ESMA.

Brytyjska Rada ds. Sprawozdawczości Finansowej (ang. Financial Reporting Council, FRC) szuka zalet po obu stronach debaty. Niedawno przypomniała kierownictwom spółek o potrzebie poprawy sprawozdawczości w zakresie alternatywnych mierników wyników i zapewnienia spójności w ich prezentacji. FRC zasadniczo nie sprzeciwia się miernikom wyników niebędącym częścią powszechnie przyjętych zasad rachunkowości, ale oczekuje, że dostarczą one użytkownikom dodatkowych użytecznych i istotnych informacji. Ostatnie działania organów kontroli zakwestionowały „równowagę” alternatywnych mierników oraz spójność i jasność ujawnień dotyczących pozycji jednorazowych lub „nietypowych”.

Natomiast Australijska Komisja ds. Papierów Wartościowych i Inwestycji (ang. Australian Securities & Investments Commission) opowiedziała się po stronie uniwersalnej karty wyników, jasno stwierdzając, że miejsce mierników spoza powszechnie przyjętych zasad rachunkowości jest poza sprawozdaniem finansowym, chyba że są one wymagane przez MSSF.

A pozostali?

Do dyskusji włączają się inne podmioty. Niewielu inwestorów zapytanych przez PwC opowiedziało się za zakazem stosowania mierników wyników niebędących częścią powszechnie przyjętych zasad rachunkowości, chcieliby jednak określenia pewnych podstawowych zasad².

Badanie przeprowadzone przez Standard & Poor's wykazało, że skorygowane mierniki zysku mogą często dawać inwestorom „mylne wrażenie dobrych wyników”³. Skorygowane mierniki zysku są liczniejsze od mierników nieskorygowanych. S&P skomentowała także często spotykane „powtarzające się” koszty jednorazowe. Międzynarodowa Federacja Księgowych opublikowała niedawno dokument konsultacyjny na ten sam temat.

Co dalej?

Mierniki wyników niebędące częścią powszechnie przyjętych zasad rachunkowości znajdują się na wysoko na liście priorytetów w planach prac regulatorów i organów ustanawiających standardy. Użytkownicy chcą nakreślić obraz zrównoważonych wyników, ale będą nieustannie kwestionować przedstawianie i równowagę tych mierników. Czy zobaczymy jakieś diametralne zmiany w aktualnie przyjętej praktyce? Jedynym „wysoce prawdopodobnym” rezultatem jest to, że zaciekle debata będzie toczyła się dalej.

² Grudzień 2007 r. „Sprawozdanie z wyników działalności – wspólne kształtowanie przyszłości”.

³ 18 lutego 2014 r., Standard and Poor's, „Ratings Direct – Dlaczego niespójna sprawozdawczość nt. pozycji nietypowych może zaciemniać faktyczną rentowność niefinansowych spółek FTSE100”

MSSF 3: Istotność a złożoność – trudne równanie

Olivier Scherer, szef grupy technicznej ds. MSSF w PwC we Francji, przedstawia swoje poglądy na tematy omawiane przez RMSR w ramach przeglądu powdrożeniowego MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”

RMSR rozpoczęła przegląd MSSF 3 od sposobu jego stosowania w praktyce po wdrożeniu w 2010 r. RMSR już zidentyfikowała 18 tematów do analizy i aktualnie prosi środowiska stosujące MSSF o opinie. Chciałbym skomentować niektóre z tych problemów.

Nabycie aktywów czy połączenie jednostek gospodarczych: czy to właściwe pytanie?

Wielu sporządzającym sprawozdania finansowe to rozróżnienie sprawiło trudność. Istnieje pogląd, że wytyczne zawarte w MSSF 3 nie są wystarczające w niektórych okolicznościach. Ale czy to powinno mieć znaczenie?

Rozróżnienie to nie sprawiałoby różnicy, gdyby zasady rachunkowości dotyczące nabycia aktywów oraz połączenia jednostek gospodarczych były takie same – ale nie są. Kluczowe różnice dotyczą między innymi ujmowania wartości firmy, podatku odroczonego oraz kosztów związanych z nabyciem. Patrząc na ostatni przykład w sektorze farmaceutycznym, dodałbym do tej listy rachunkowość zapłaty warunkowej, która w tym przypadku była podstawowym składnikiem ceny zakupu.

Dokonanie rozróżnienia ma znaczenie, kiedy wpływ różnic księgowych jest istotny. Jaki jednak jest faktyczny cel debaty: czy jest nim opracowanie większej ilości wytycznych w celu ułatwienia rozróżnienia, czy też ujednoczenie rachunkowości tych dwóch rodzajów transakcji?

Obawiam się, że dostarczenie większej ilości wytycznych nie rozwiąże faktycznego problemu i będzie ciągłym źródłem możliwości różnorakiego określania struktury transakcji. Sensowniejszym podejściem wydaje się ujednoczenie rachunkowości zakupu aktywów i połączeń jednostek gospodarczych. Stwarzałoby to możliwość ponownego otwarcia debaty na temat podatku dochodowego, tak często źle rozumianego przez analityków finansowych, oraz zamknięcia dyskusji na temat zapłaty warunkowej za nabywane oddzielnie rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne.

Wartości niematerialne a wartość firmy: czy złożoność zasad służy przedstawianiu znaczących informacji?

Pojawia się wiele wątpliwości dotyczących:

- ujmowania wartości niematerialnych w odróżnieniu od wartości firmy,
- testów na utratę wartości w odróżnieniu od amortyzacji oraz
- pełnej wartości firmy w odróżnieniu od metody częściowej wartości firmy.

Wartości niematerialne a wartość firmy

Ujmowanie wartości niematerialnych oddzielnie od wartości firmy jest postrzegane jako „spełnienie wymogów”, ale nie odzwierciedla podejścia przyjmowanego przez kierownictwo przy ocenie przedsiębiorstwa jako całości. Poza tym, RMSR zauważyła, że wartość przypisywana tym wartościom niematerialnym kształtuje się „pod silnym wpływem wyniku księgowego, jaki kierownictwo chce uzyskać”⁴.

Utrata wartości a amortyzacja wartości firmy

Obecnie standardy MSSF nie zezwalają na amortyzację wartości firmy, lecz wymagają przeprowadzania corocznych testów na utratę wartości. Wszyscy wiemy, jak skomplikowane są testy na utratę wartości i w jak znacznym stopniu wymagają subiektywnego osądu. Obejmuje to ustalenie poziomu, na jakim wartość firmy będzie testowana, ocenę przepływów pieniężnych oraz założeń, na jakich się opierają. A jest jeszcze ocena, czy reorganizacje wewnętrzne mają dostateczną treść ekonomiczną, by uzasadniać realokację wartości firmy, a także uzasadnienie czasem istotnych różnic pomiędzy wartością godziwą a wartością użytkową.

Poglądy na temat podejścia do amortyzacji są różne, przy czym mogą zależeć od środowiska gospodarczego. Zalety amortyzacji wartości firmy obejmują (1) mniejszy stopień złożoności i subiektywizmu oraz (2) być może dokładniejszy i adekwatniejszy sposób pomiaru zwrotu z kapitału.

Pełna wartość firmy a częściowa wartości firmy

MSSF 3 zezwala na wybór pomiędzy ujmowaniem pełnej wartości firmy (wycenianej na bazie 100%, jak wszystkie pozostałe aktywa i zobowiązania) lub częściowej wartości firmy (wycenianej tylko w odniesieniu do nabytej części). Inaczej jest w przypadku US GAAP, gdzie dopuszczalne jest wyłącznie podejście polegające na ujmowaniu pełnej wartości firmy. Metoda ujmowania częściowej wartości firmy ma swoje zalety, ponieważ sztucznie nie ubruttawia bilansu. Za to stwarza też wiele praktycznych problemów, szczególnie dotyczących testów na utratę wartości po zmianie udziału własności jednostki dominującej.

Problemów tych nie da się rozwiązać w oderwaniu od innych kwestii. Jednym z rozwiązań mogłoby być wyeliminowanie opcji częściowego ujmowania wartości firmy, usunięcie wymogu ujmowania wartości niematerialnych oddzielnie od wartości firmy i wprowadzenie wymogu amortyzacji wartości firmy.

Takie praktyczne rozwiązanie usunęłoby wiele komplikacji, zwiększyło spójność pomiędzy sprawozdaniami sporządzanymi zgodnie z MSSF przez różne jednostki oraz podniosłoby znaczenie rachunku zysków i strat. Ograniczyłoby też możliwości „zarządzania wynikami”. Tym niemniej, stanowiłoby to odejście od zasad ujmowania wartości niematerialnych określonych w MSR 38.

Zapłata warunkowa a koszt wynagrodzeń: co odzwierciedla koszt?

Wiele transakcji obejmuje płatności warunkowe wypłacane pracownikom i/lub byłym

⁴ Listopad 2013 r., Posiedzenie RMSR, Dokument dotyczący planu prac (ang. Agenda Paper) nr 13A, MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” – Dane uzyskane w ramach fazy I przeglądu powdrożeniowego

właścicielom. MSSF 3 przyjmuje jako niemożliwe do obalenia założenie, że płatności zależne od kontynuacji zatrudnienia pracowników przez pewien okres stanowią koszty wynagrodzeń. Obejmowałyby to okoliczności, w których taka kwota wydaje się nieproporcjonalna do świadczonych przez pracowników usług. Skutkuje to odnoszeniem do rachunku zysków i strat czasem istotnej części ceny zakupu. W efekcie zapłata nie odzwierciedla faktycznego kosztu transakcji, co z kolei ogranicza możliwość pomiaru zwrotu z inwestycji.

Moim zdaniem obecne wytyczne powinny być zmienione poprzez przyjęcie, że założenie jest możliwe do obalenia, co umożliwiłoby w niektórych okolicznościach oddzielne ujmowanie zapłaty warunkowej i kosztu wynagrodzeń w wartości godziwej. Pozwoliłoby to na ujęcie każdego ze składników w sposób odzwierciedlający treść ekonomiczną transakcji.

Rachunkowość „gdybania”: rozłączenie pomiędzy środkami pieniężnymi a RZiS?

MSSF 3 wprowadził też pewne sprzeczne z intuicją rozwiązania księgowe dotyczące przejęć stopniowych, utraty kontroli i innych zmian w wysokości udziału, na przykład:

- przejęcia stopniowe (od 40% do 100% udziału własności): wpływ na RZiS dla wartości godziwej 40% wysokości udziału, *jak gdyby* został sprzedany
- częściowe zbycie udziałów bez utraty kontroli (100% do 80%): brak wpływu na RZiS, *jak gdyby* była to transakcja pomiędzy udziałowcami/akcjonariuszami
- utrata kontroli (80% do 30%): wpływ na RZiS, *jak gdyby* 80% zostało sprzedane, bez odniesienia do RZiS uprzednio sprzedanych 20%.

Niewątpliwie istnieje jakaś podstawa koncepcyjna takiego ujęcia księgowego, ale czy naprawdę dostarcza ono znaczących informacji użytkownikom i sporządzającym jako miara wyników? Kiedy analitycy finansowi mówią, że ignorują te skutki, mam na to odpowiedź:

Patrzmy na to optymistycznie: RMSR dobrze określiła zagadnienia. Ale jednocześnie popatrzmy na to realistycznie: Niektóre zagadnienia są bardziej skomplikowane niż inne, jako że „lista życzeń” dotyka pewnych fundamentalnych pojęć z MSSF 3 i innych standardów MSSF. Dla RMSR będzie to misterna nawigacja, gdzie nadrzędnym celem powinna być istotność informacji i ich prostota.

Niniejszy artykuł przedstawia indywidualne poglądy autora.

Dług czy kapitał – reforma regulacyjna dolewa oliwy do ognia debaty starej jak świat

Czy śledziliście sagę na temat instrumentów finansowych z klauzulami „niewykonalności”? Jeżeli wasza odpowiedź brzmi „nie”, nie martwcie się, jesteście dopiero w pierwszych rozdziałach, a historia dalej się rozwija.

Wszystko zaczęło się od starań regulatorów o wzmocnienie bazy kapitałowej instytucji finansowych w odpowiedzi na kryzys finansowy. Na przykład Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EUNB) ustalił nowe wymogi kapitałowe, według których bank musi posiadać kapitalizację do określonego progu. W przypadku niespełnienia przez bank tych minimalnych wymogów kapitałowych i przechodzenia przez znaczne trudności finansowe, szersza grupa inwestorów i kredytodawców banku powinna „wchłonąć stratę”.

Czym jest instrument z klauzulą niewykonalności?

Powszechnym sposobem radzenia sobie przez instytucje finansowe z tymi nowymi wymogami kapitałowymi jest anulowanie lub umarżanie instrumentu bądź emisja instrumentów, które zamieniają się na różną ilość własnych akcji/udziałów zwykłych jednostki w przypadku niespełniania minimalnego regulacyjnego wymogu kapitałowego. Ten rodzaj cechy warunkowej określa się mianem klauzuli „niewykonalności”. Takie klauzule dają początek skomplikowanym problemom księgowym, zarówno dla inwestora, jak i emitenta.

KI śledzi bieg wydarzeń. Specyficznie ten instrument był omawiany w styczniu. Instrument ten zamienia się na zmienną liczbę udziałów lub akcji, kiedy emitent nie osiąga poziomu wskaźnika kapitałowego (czyli gdy występuje opisane wyżej zdarzenie niewykonalności). W przeciwnym razie instrument nie posiada terminu zapadalności, a dywidenda wypłacana jest według uznania emitenta. Kiedy KI po raz pierwszy omawiał to zagadnienie, traktowano takie instrumenty jako zobowiązanie do rozliczenia zmiennej ilości udziałów/akcji ze składnikiem kapitałowym na uznaniowe dywidendy. Pojawiły się jednak pytania o to, czy należy brać pod uwagę termin zdarzenia warunkowego i jak klasyfikować uznaniowe dywidendy. KI otrzymał opinie na temat roboczej wersji decyzji omawianej w styczniu.

Rezultatem styczniowego posiedzenia była decyzja, że zagadnienie jest zbyt szerokie dla Komitetu, co oznacza, że prawdopodobnie nadal stosowane będą różnorodne praktyki.

Trwa debata na temat długu i kapitału

Pytania dotyczące instrumentów z klauzulą niewykonalności są jedynie przedłużeniem starej jak świat debaty wokół zagadnień długu i kapitału. Na swoim styczniowym posiedzeniu KI przyjrzał się też dwóm innym zagadnieniom związanym z MSR 32. Jedno z nich dotyczyło tego, czy konkretny okres umowny jest istotny i jak to wpływa na klasyfikację księgową zgodnie z MSR 32. Decyzja ta rodzi pytania o to, czy obecna praktyka będzie ulegała zmianie w kwestii oceny istotności zgodnie z MSR 32.

Materiały do dyskusji opublikowane przez RMSR na temat założeń koncepcyjnych zaczęły

dotykać tego problemu, ale mało prawdopodobne jest znalezienie łatwego rozwiązania. Dodatkowo trwa nadal projekt badawczy, który będzie skupiał się na instrumentach finansowych trudnych do klasyfikacji zgodnie z nowymi wymogami lub których klasyfikację wielu kwestionuje.

Ujednolicenie rachunkowości umów ubezpieczeniowych znika za horyzontem

Międzynarodowe firmy ubezpieczeniowe mające nadzieję na ujednolicenie przepisów rachunkowych będą musiały poczekać, jako że RMSR i RSRF (ang. FASB) zmierzają w różnych kierunkach.

Wiele międzynarodowych firm ubezpieczeniowych miało wciąż nadzieję na ujednolicenie zasad rachunkowości i minimalizację różnic w sprawozdawczości pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a resztą świata. Jednak RSRF zdecydowała niedawno, że będzie wprowadzała tylko określone zmiany do US GAAP, głównie dotyczące długoterminowych umów w sektorze ubezpieczeń na życie. Oznacza to, że ujednolicenia standardów nie ma w planach, co najmniej w najbliższej przyszłości.

Ujednolicenie wiąże się z wieloma korzyściami, ale i rodzi ryzyko opóźnień, jako że więcej stron będzie zaangażowanych w proces podejmowania decyzji. Jednocześnie nadal pilnie potrzebny jest pełen standard MSSF dotyczący umów ubezpieczeniowych. Z drugiej strony, wielu użytkowników i sporządzających sprawozdania finansowe w Stanach Zjednoczonych nie widziało potrzeby zmiany rachunkowości umów ubezpieczeniowych i w związku z tym RSRF poszła w innym kierunku.

Ponadto RMSR zdecydowała, że standard poświęcony instrumentom finansowym, którego ujednolicenie wydawało się już bardzo odległe, powinien wejść w życie od 2018 r. (zob.: Wiadomości z Cannon Street). Użytkownicy, sporządzający i audytorzy sprawozdań finansowych niepokoiłi się tym, że firmy ubezpieczeniowe będą musiały wprowadzać znaczne zmiany dwukrotnie w stosunkowo krótkim czasie.

Przesunięcie daty wejścia w życie czyni bardziej prawdopodobnym połączone przejście na standardy dotyczące umów ubezpieczeniowych i instrumentów finansowych. RMSR będzie kontynuowała dyskusje na temat projektu umów ubezpieczeniowych w marcu i ma istotny bodziec do zakończenia projektu dotyczącego umów ubezpieczeniowych, więc kto wie... 21 lat po rozpoczęciu projektu możemy w 2018 r. mieć obowiązujący standard dotyczący umów ubezpieczeniowych.

Wiadomości z Cannon Street

Aktualizacja planu prac RMSR

MSSF 9 zatwierdzony do głosowania

RMSR zdecydowała, że datą wejścia w życie dla obu projektów będą okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 r. lub później i wydała zgodę na głosowanie nad tymi dwoma projektami.

Opóźnienie nowego standardu dotyczącego przychodów

Publikacja nowego standardu dotyczącego przychodów została przesunięta na co najmniej drugi kwartał 2014 r. Ten bardzo oczekiwany nowy standard jest rezultatem wspólnych prac RMSR i RSRF. Nie przewiduje się dalszych obrad Rad na ten temat.

Plan prac RMSR na dzień 25 lutego 2014 r.

Aktualny plan prac RMSR na dzień 25 lutego 2014 r. przedstawiono w skrócie poniżej. Odzwierciedla on osiągnięcie kolejnych ważnych etapów dla kilku istotnych projektów. Oczekuje się publikacji szeregu nowych standardów.

Liczba zmian o wąskim zakresie zakresu i projektów badawczych w planie prac nieustannie rośnie. Najistotniejsze dotyczą zmian o wąskim zakresie do MSR 1, jednostki rozliczeniowej dla wycen w wartości godziwej, jednostkowych sprawozdań finansowych oraz różnych zagadnień związanych ze wspólnymi ustaleniami umownymi.

Projekt	Etap	Oczekiwana data publikacji wg planu prac RMSR
MSSF 9 – Klasyfikacja i wycena (ograniczone zmiany)	MSSF	II kwartał 2014 r.
MSSF 9 – Utrata wartości	MSSF	II kwartał 2014 r.
Rachunkowość makrozabezpieczeń	Materiały do dyskusji	I kwartał 2014 r.
Ujmowanie przychodów	MSSF	II kwartał 2014 r.
Leasing	Ponowne obrady	W toku
Ubezpieczenia	Ponowne obrady	W toku
Działalność oparta na stawkach regulowanych	Materiały do dyskusji	II kwartał 2014 r.
MSSF 9 – Klasyfikacja i wycena (ograniczone zmiany)	MSSF	II kwartał 2014 r.

KI rezygnuje z dyskusji na temat „wyższych” planów

KI zrezygnowała z prac nad rozwiązywaniem problemu rachunkowości programów „wyższych” świadczeń pracowniczych, na przykład programów z gwarantowanym minimalnym zwrotem. Wyjaśniła to niemożnością osiągnięcia porozumienia co do zakresu, jaki poprawiłby rachunkowość bez powodowania niezamierzonych konsekwencji. KI przyznała, że występuje obecnie znaczna różnorodność praktyki i zasugerowała, że RMSR mogłaby zająć się tymi zagadnieniami w ramach szerszej analizy rachunkowości świadczeń pracowniczych.

Alfabet MSSF: U jak „Udziały niekontrolujące”

Mark Bellantoni z centralnej grupy doradczych usług księgowych PwC przypomina podstawowe zagadnienia dotyczące udziałów niekontrolujących.

Weźmy częsty scenariusz – jedna jednostka kupuje lub sprzedaje udziały innej jednostki. Jakie problemy księgowe przychodzą wam na myśl w pierwszej kolejności? Prawdopodobnie pomyśleliście o następujących sprawach:

- czy dochodzi do rozliczenia lub powstania instrumentu finansowego, np. długu zamiennego?
- jaki poziom kontroli jest uzyskiwany lub tracony? Czy występuje jednostka stowarzyszona, wspólne ustalenie umowne lub jednostka zależna?
- czy należy wykazać zysk lub stratę?

To są tylko punkty wyjścia.

Ale czy pomyśleliście o zakupie przez jednostkę dominującą udziałów będących w posiadaniu udziałowców niesprawujących kontroli w jej jednostce zależnej?

Dla wielu osób jest to prawdopodobnie ostatnie pytanie, jakie mogłoby przyjść do głowy. Transakcje z udziałowcami niesprawującymi kontroli wydają się mieć bardzo słabą prasę i być w minimalnym stopniu podkreślane w sprawozdaniu finansowym, pomimo ich częstotliwości. Niniejszy artykuł ma na celu odświeżenie niektórych kluczowych punktów dotyczących transakcji z udziałowcami niesprawującymi kontroli.

Podstawy

Utrzymanie kontroli

Nabycie lub sprzedaż przez jednostkę dominującą częściowego udziału własności w jednostce zależnej wykazuje się jako transakcję kapitałową, o ile utrzymana jest kontrola. To znaczy,

jednostka dominująca nie wykazuje zysku ani straty w rachunku zysków i strat w momencie zbycia udziałów jednostki zależnej. Podobnie jednostka dominująca nie wykaże dodatkowej wartości firmy dla odzwierciedlenia późniejszego nabycia dodatkowych udziałów w jednostce zależnej.

Natomiast wartość bilansowa udziałów niekontrolujących zostanie skorygowana dla odzwierciedlenia zmiany udziału własności udziałów niekontrolujących w jednostce zależnej. Ewentualna różnica pomiędzy kwotą, o którą udziały niekontrolujące zostaną skorygowane a wartością godziwą uiszczoną (lub otrzymaną) zapłaty jest ujmowana w kapitale własnym i przypisywana udziałowcom jednostki dominującej.

Koszty transakcji

Jak wykazuje się koszty transakcji powstałe w wyniku transakcji na udziałach niekontrolujących? Koszty te nie są częścią przychodów i kosztów jednostki. Należy je traktować jako pomniejszenie kapitału własnego.

Płatności w postaci akcji/udziałów

Zmiany udziału własności jednostki dominującej w jednostce zależnej mogą także powstać na skutek dokonania płatności w postaci akcji/udziałów. Jednostka dominująca może przyznać część swoich udziałów w jednostce zależnej pracownikom tej jednostki zależnej. Takie przyznanie udziałów (lub wykonanie podobnych opcji) rozwdni udział jednostki dominującej w jednostce zależnej.

Przyznanie udziałów, opcji lub innych udziałów kapitałowych w jednostce zależnej należy uważnie oceniać. Wiele z tych transakcji wchodzi w zakres MSSF 2, jako że stanowią wymianę jakiejś formy udziału w jednostce zależnej na otrzymane towary lub usługi. Jednostka dominująca zawiera transakcję z pracownikiem w ramach jego roli jako pracownika, a nie jako właściciela.

Transakcje po połączeniu jednostek gospodarczych

Udziały niekontrolujące wykazuje się w wartości godziwej (lub jej proporcjonalnej części, jeśli takie podejście zostanie wybrane) jedynie na dzień połączenia jednostek gospodarczych. Późniejsze nabycie lub sprzedaż udziałów własności w przypadku utrzymania kontroli wykazuje się według proporcjonalnego udziału udziałów niekontrolujących w aktywach netto jednostki.

Jednostka zależna może także wyemitować/wydać dodatkowe akcje/udziały na rzecz osoby trzeciej, rozwdniając w ten sposób udział własności jednostki kontrolującej. Jeżeli nie skutkuje to zmianą w sprawowaniu kontroli, transakcję taką wykazuje się jako transakcję kapitałową.

Przykłady

Spójrzmy na kilka przykładów.

Przykład 1 – Sprzedaż 20% udziału w jednostce zależnej będącej w 100% własnością jednostki dominującej

Jednostka A sprzedaje zewnętrznemu inwestorowi 20% udziałów w spółce zależnej, której jest 100% właścicielem, za 200 mln j.p. (jednostek pieniężnych), w transakcji gotówkowej. Jednostka A zatrzymuje 80% udziałów w spółce zależnej, dających jej kontrolę. Wartość bilansowa aktywów netto jednostki zależnej wynosi 600 mln j.p., w tym wartość firmy 130 mln j.p., wykazana w momencie początkowego nabycia spółki zależnej.

Ujęcie księgowe na dzień zlecenia zbycia 20% udziału jest następujące (mln j.p.):

Dt	Środki pieniężne	200
Cr	Udziały niekontrolujące (20% x 600)	120
Cr	Kapitał własny	80

Wartość bilansowa ujętych 20% udziałów niekontrolujących została obliczona jako proporcjonalny udział w wartości bilansowej/ aktywa netto spółki zależnej.

Przykład 2 – Nabycie 20% udziału w jednostce zależnej

Kilka lat temu jednostka A nabyła 60% udziałów w jednostce B za kwotę 3.000 j.p. W momencie nabycia wartość godziwa jednostki B wynosiła 5.000 j.p. Posiadała ona aktywa netto o wartości godziwej 3.000 j.p. (co dla potrzeb tego przykładu była tą samą kwotą, co wartość księgowa). Wykazana została wartość firmy w wysokości 1.200 j.p. (3.000 j.p. - (60% x 3.000 j.p.)). W dniu 1 lipca 20X5 r. jednostka A nabywa kolejne 20% udziałów w jednostce B i jej udział zwiększa się do 80%. W tym momencie wartość godziwa jednostki B wynosi 10.000 j.p. i jednostka A płaci 2.000 j.p. za 20% udział. W momencie nabycia wartość godziwa aktywów netto jednostki B wynosi 6.000 j.p. a wartość bilansowa udziałów niekontrolujących wynosi 2.000 j.p.

Ujęcie księgowe nabycia udziałów niekontrolujących jest następujące (j.p.):

Dt	Udziały niekontrolujące	1.000
Dt	Kapitał własny	1.000
Cr	Środki pieniężne	2.000

Wartość bilansowa 20% udziałów niekontrolujących, które zostały wyeliminowane, została obliczona jako proporcjonalny udział w wartości bilansowej udziałów niekontrolujących.

Kluczem jest kontrola

Żadna z powyższych transakcji nie skutkowałą zmianą kontroli. Nie należy pomijać oceny sprawowania kontroli, ponieważ transakcje na udziałach niekontrolujących mogą uruchamiać prawa posiadaczy opcji lub posiadaczy innych udziałów. Jeżeli te pozostałe cechy zostaną uznane za istotne po transakcji, ocena kontroli nie musi być ponownie przeprowadzana.

Inform – Badania nt. rachunkowości i audytu w zasięgu ręki

Inform to nasze globalne zasoby internetowe dla specjalistów ds. finansów, obejmujące MSSF i lokalne powszechnie przyjęte zasady rachunkowości. Dostęp do najświeższych wiadomości, wytyczne PwC, obszerne materiały badawcze i pełny tekst standardów. Złóż wniosek o bezpłatną wersję próbną na inform.pwc.com.

Inform zawiera między innymi:

- Podręczniki rachunkowości PwC
- Standardy
- Opracowania tematyczne
- Przykładowe sprawozdania finansowe
- Prawdziwe przykłady rozwiązań księgowych
- Orzeczenia audytowe

Cechy i narzędzia:

Wiele sposobów wyszukiwania

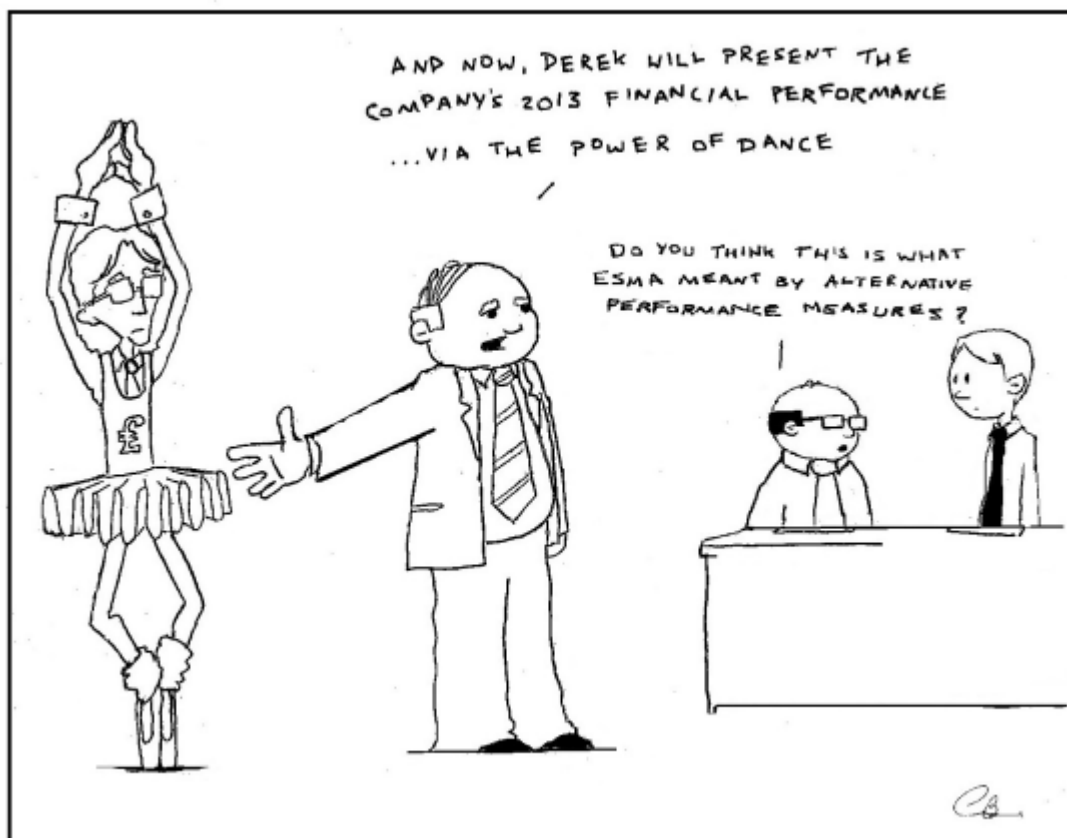
- Tworzenie własnych wirtualnych dokumentów
- Kreator PDF
- Biblioteczka z linkami do ważnych treści
- Wiadomości i powiadomienia o emailach
- Wygodne korzystanie na iPadzie i telefonie komórkowym

Wkrótce – Praktyczny przewodnik po nowych standardach MSSF na rok 2014

Aby zamówić wersję drukowaną odwiedź: www.ifrspublicationsonline.com. Aby zamówić wersję elektroniczną odwiedź: inform.pwc.com.

Z przymróżeniem oka

Aby uzyskać dalszą pomoc w kwestiach technicznych związanych z MSSF, prosimy o kontakt z:

Połączenia przedsiębiorstw i przyjęcie MSSF

mary.dolson@uk.pwc.com: Tel: + 44 (0) 207 804 2930

caroline.woodward@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 804 7392

Instrumenty finansowe i usługi finansowe

gail.l.tucker@uk.pwc.com: Tel: + 44 (0) 117 923 4230

jessica.taurae@uk.pwc.com: Tel: + 44 (0) 207 212 5700

tina.farington@uk.pwc.com: Tel: + 44 (0) 207 212 2826

Zobowiązania, ujmowanie przychodów i inne obszary

tony.m.debell@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 213 5336

richard.davis@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 212 3238

a.allocco@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 212 3722

Wydawca Aktualności MSSF

Andrea Allocco

a.allocco@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 212 3722

Ta publikacja zawiera ogólne wskazówki dotyczące wyłącznie poruszonych w niej kwestii, nie stanowi natomiast profesjonalnej porady. Nie uwzględniono w niej celów, sytuacji finansowej ani potrzeb konkretnych odbiorców; żaden odbiorca nie powinien podejmować działań na podstawie informacji zawartych w tej publikacji bez uzyskania niezależnej profesjonalnej porady. Nie udzielamy żadnych oświadczeń ani gwarancji (wraźnych ani dorozumianych) co do dokładności i kompletności informacji zawartych w tej publikacji oraz, w zakresie dozwolonym prawem, PricewaterhouseCoopers LLP, jej członkowie, pracownicy i agenci nie przyjmują żadnej odpowiedzialności ani obowiązku zachowania staranności w związku z jakimikolwiek konsekwencjami czynności podjętych lub nie podjętych przez Państwa lub inne osoby na podstawie informacji zawartych w tej publikacji oraz wszelkich decyzji podjętych na ich podstawie.

© 2014 PricewaterhouseCoopers. Wszystkie prawa zastrzeżone. Nazwa „PricewaterhouseCoopers” odnosi się do firm wchodzących w skład sieci PricewaterhouseCoopers International Limited, z których każda stanowi odrębny i niezależny podmiot prawny.